

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Β΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Η μητέρα μου»

Συγγραφή: ΓΕΩΡΓΑΝΤΖΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Εφαρμογή: ΓΕΩΡΓΑΝΤΖΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας πρωτοβάθμιας:

Κώστας Ντίνιας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Η μητέρα μου

Εφαρμογή σεναρίου

Βασιλική Γεωργαντζιά

Δημιουργία σεναρίου

Βασιλική Γεωργαντζιά

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Β΄ Δημοτικού

Σχολική μονάδα

3^ο Δημοτικό Σχολείο Ευκαρπίας

Χρονολογία

Από 05-05-2014 έως 09-05-2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

Δεν αντλεί από σχολικά βιβλία

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής ζώνης

Νεοελληνική Γλώσσα

Νεοελληνική Λογοτεχνία

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Αισθητική Αγωγή: Εικαστικά

Αισθητική Αγωγή: Μουσική

Αισθητική Αγωγή: Θεατρική Αγωγή

III. Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης

Αγωγή Υγείας

Θεατρική Αγωγή

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 9 διδακτικές ώρες με διακοπές. Χρησιμοποιήθηκε χρόνος από την Ευέλικτη Ζώνη, τα Εικαστικά, τη Θεατρική Αγωγή την ώρα Πληροφορικής και τη Γλώσσα.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με τις αρχές της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας και μάθησης. Έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις πάνω στη χρήση των Η/Υ, όπως η χρήση του πληκτρολογίου, ποντικιού, η διαχείριση φακέλων και αρχείων.

Η εκπαιδευτικός που το εφάρμοσε έχει επιμορφωθεί σε θέματα ανάπτυξης διαπροσωπικών σχέσεων και προσωπικών δεξιοτήτων, προκειμένου, επωμιζόμενη τον ρόλο του συντονιστή-διευκολυντή της ομάδας-τάξης, να δημιουργεί κλίμα

ασφάλειας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης και να διατηρεί την ισορροπία και την ουδετερότητα που απαιτείται από την πλευρά της.

Όσον αφορά στην υλικοτεχνική υποδομή, χρησιμοποιήθηκε βιντεοπροβολέας για τη διαπραγμάτευση σε επίπεδο ολομέλειας, στο εργαστήρι Πληροφορικής. Χρησιμοποιήθηκαν τόσοι Η/Υ στην αίθουσα υπολογιστών όσες και οι ομάδες της τάξης.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Βασιλική Γεωργαντζιά, «Η μητέρα μου» Νεοελληνική γλώσσα, Β΄ τάξη, 2014

Το σενάριο αντλεί

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το συγκεκριμένο σενάριο φιλοδοξεί μέσα από πεζά και ποιητικά κείμενα να αναδείξει σημαντικά γνωρίσματα που αποδίδονται στο πρόσωπο της μητέρας, βοηθώντας τα παιδιά να ανακαλύψουν τα σημαντικά «δώρα» που τους προσφέρονται από εκείνη καθημερινά και μάλλον θεωρούνται αυτονόητα και γι' αυτό μικρής ίσως σημασίας. Για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού στηρίζεται πρωτίστως σε χαρακτηριστικά που τα ίδια τα παιδιά θα αποδώσουν στη μητέρα, όπως την απέραντη μητρική αγάπη, την προσφορά. Μέσα από τη διαπίστωση αυτή το σενάριο ελπίζει να οδηγήσει τα παιδιά στην γνωριμία με βασικές αξίες της ζωής, να τους εμφυσήσει την αίσθηση ότι το να χαρίζουμε και να προσφέρουμε στους γύρω μας δίνει χαρά και σε εκείνους αλλά πρωτίστως σε εμάς. Απώτερος στόχος του είναι να συνδράμει στην

επίτευξη της πραγματικής ευτυχίας και εκτίμησης των αγαθών που μας προσφέρονται στη ζωή απλόχερα και χωρίς προσωπικό κόπο.

Το σενάριο αφορμάται από το κείμενο του *Ανθολογίου* «Θα σ' αγαπώ ό,τι κι αν γίνει» και ολοκληρώνεται με τη δημιουργία κάρτας για την Παγκόσμια Γιορτή της Μητέρας την δεύτερη Κυριακή του Μάη. Οι δραστηριότητες του σεναρίου, που αποτελούν επέκταση των δραστηριοτήτων που προτείνονται στο σχολικό εγχειρίδιο, μπορούν να λάβουν χώρα την ώρα της Φιλαναγνωσίας, της Ευέλικτης Ζώνης, της Μουσικής και των Εικαστικών αλλά και του γλωσσικού μαθήματος, εφόσον μέσα από αυτές επιτυγχάνονται και γλωσσικοί στόχοι όπως ορίζονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα για τη συγκεκριμένη τάξη.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η Παγκόσμια Ημέρα της Μητέρας είναι μέρα εορτασμού της μητρότητας και ευχαριστιών για τη μητέρα με αρχαιοελληνική προέλευση. Στην αρχαιότητα ήταν γιορτή της άνοιξης, όπου λατρευόταν η Γαία, η μητέρα όλων των θεών και των ανθρώπων. Η μάνα εξυμνείται επίσης στην λαϊκή μας παράδοση. Η τρυφερότητα και η αγάπη της μάνας για το παιδί της αποτυπώνεται στα νανουρίσματα, τα οποία χαρακτηρίζονται από την απλότητα και τον συγκινητικό τους λυρισμό (Αποστολίδου & Χοντολίδου 2007). Η προσφορά της εκφράζεται και στα δημοτικά τραγούδια (αντίσταση στον τούρκο κατακτητή αλλά και στον πόλεμο του '40). Στη χριστιανική θρησκεία πρότυπο μητέρας όλων των πιστών είναι η Παναγία. Πλήθος συγγραφέων αλλά και ποιητών, καλλιτεχνών έχουν υμνήσει στα έργα τους τη μάνα. Στη σύγχρονη εποχή η αμερικανίδα δασκάλα Άννα Μαρία Ριβς Τζάρβις ήταν η πρώτη που είχε την ιδέα να καθιερωθεί μια ημέρα προς τιμή όλων των μητέρων. Έτσι από τις 9 Μαΐου 1914 στην Αμερική ορίστηκε ως επίσημη Γιορτή της Μητέρας η δεύτερη Κυριακή

του Μάη, αλλά και σε πολλές χώρες που ακολούθησαν το παράδειγμα της όπως και στη χώρα μας.

Μέσα από τα λογοτεχνικά κείμενα της Ντέμπι Γκλιόρι «Θα σ' αγαπώ ό,τι κι αν γίνει» και του Shel Silverstein «Το δέντρο που έδινε» τα παιδιά αναμένεται να αναγνωρίσουν το μεγαλείο της μάνας, την αστείρευτη προσφορά και αγάπη που χαρίζει στους γύρω της. Μέσα από τα νανουρίσματα του Γιάννη Ρίτσου «Πρωινό άστρο» και του Κώστα Βίβρου «Κοιμήσου, αγγελούδι μου» θα έρθουν σε επαφή με τραγούδια πλούσια σε συναισθήματα και ανθρωπιά, θα γνωρίσουν βασικές αρχές της ζωής για την αληθινή ευτυχία. Τα συγκεκριμένα κείμενα και ποιήματα-νανουρίσματα θα βοηθήσουν τα παιδιά να προσδιορίσουν εκ νέου τη σχέση τους με τη μητέρα.

Οι στόχοι του σεναρίου επιδιώκεται να επιτευχθούν στο πλαίσιο της διδασκαλίας της γλώσσας με δραστηριότητες (Χατζησαββίδης & Αλεξίου 2012) στις οποίες ενσωματώνονται και δραστηριότητες κριτικού γραμματισμού. Μαθητές και διδάσκοντες εμπλέκονται σε ποικίλες γνωστικές και επικοινωνιακές διαδικασίες και αξιοποιούνται πόροι, όπως οι ΤΠΕ, με στόχο τη δραστηριοποίηση και αυτενέργεια των μαθητών, τη μετάβαση από το δασκαλοκεντρικό μοντέλο της μάθησης στο μαθητοκεντρικό.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές επιδιώκεται:

- να αντιληφθούν τον ενιαίο χαρακτήρα της μητρικής φύσης·
- να καλλιεργήσουν βασικές αρχές σεβασμού και εκτίμησης, επαναπροσδιορίζοντας τη σχέση τους με τη μητέρα·
- να ακούσουν, να απολαύσουν και να τραγουδήσουν νανουρίσματα·

- να αναγνωρίσουν τον πομπό και τον δέκτη στα τραγούδια-νανουρίσματα·
- να γνωρίσουν την έκφραση των συναισθημάτων της μάνας για το παιδί μέσα από τα νανουρίσματα·
- να εκφράσουν δικά τους συναισθήματα, γράφοντας και τραγουδώντας νανουρίσματα·
- να κατανοήσουν τις υλικές και κοινωνικές συνθήκες που γέννησαν τα νανουρίσματα.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές επιδιώκεται:

- να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους κυρίως με αφηρημένες έννοιες·
- να καλλιεργήσουν τον προφορικό τους λόγο (επιχειρηματολογώντας, διατυπώνοντας τη γνώμη τους)·
- να γνωρίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά ενός ποιήματος-νανουρίσματος (στροφές, στίχοι, ομοιοκαταληξία, ελεύθερο στίχο κ.ά.)·
- να συνθέσουν ένα δικό τους νανούρισμα·
- να γράψουν σε ψηφιακή μορφή μια κάρτα για τη γιορτή της μητέρας.

Γραμματισμοί

Οι μαθητές επιδιώκεται:

- να μάθουν να χρησιμοποιούν ψηφιακό εργαλείο ζωγραφικής και να εισάγουν κείμενο σε αυτό·
- να εξοικειωθούν με τη χρήση του κειμενογράφου·
- να εξοικειωθούν με βασικές εντολές ενός λογισμικού παρουσίασης, όπως η αντιγραφή, επικόλληση, διαγραφή, η μετακίνηση με drag & drop·
- να εξοικειωθούν με βασικές εντολές λογισμικού εννοιολογικής χαρτογράφησης·
- να μάθουν να εκτυπώνουν·

- να μάθουν να χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό λεξικό και να αναζητούν τη σημασία άγνωστων λέξεων.

Διδακτικές πρακτικές

Στο συγκεκριμένο σενάριο ο εκπαιδευτικός καθοδηγεί, συντονίζει την ομάδα-τάξη, εμπνυχώνει τη μαθησιακή διαδικασία, συμβουλεύει και έχει τον ρόλο του διαμεσολαβητή ανάμεσα στον/στη μαθητή/τρια και τη γνώση, στοχάζεται και αναστοχάζεται σε όλη τη διαδικασία μάθησης, έχει τον ρόλο του διευκολυντή των δραστηριοτήτων με απώτερο στόχο να καλλιεργηθεί η δεξιότητα της ενσυναίσθησης και τα παιδιά να διαμορφώσουν στάσεις μέσα από τη συγκεκριμένη εμπειρία. Έτσι ο μαθητής είναι ενεργός και όχι παθητικός ακροατής των μαθησιακών δραστηριοτήτων, ερευνά και ανακαλύπτει τη μάθηση, είναι ο πρωταγωνιστής της μαθησιακής διαδικασίας και γι' αυτό βρίσκεται στο κέντρο της μαθησιακής διαδικασίας (Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, 2011).

Στη συγκεκριμένη τάξη 23 μαθητών/τριών, για το συγκεκριμένο σενάριο 22 (στις δραστηριότητες του σεναρίου απείχε μία μαθήτρια, λόγω θρησκείας που υπαγορεύει τη μη συμμετοχή σε οποιαδήποτε γιορτή) δημιουργήθηκαν ομάδες των δύο, τεσσάρων και πέντε ατόμων, ανάλογα με τη δραστηριότητα.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφορμή για την ενασχόληση με τις δραστηριότητες του σεναρίου αποτέλεσε ο ερχομός της Παγκόσμιας Ημέρας της Μητέρας και η προετοιμασία των μαθητών/-τριών για τη συγκεκριμένη γιορτή.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η βιωματική εμπλοκή μαθητών σε ποικίλες μορφές λεκτικής επικοινωνίας, όπως είναι: δραματοποιήσεις, θεατρικά παιχνίδια, παιχνίδια ρόλων, τραγούδια, ποιήματα, η περιγραφή προσώπων, καταστάσεων και συναισθημάτων, καθώς και οι αφηγήσεις, εξοικείωση με τους εκφραστικούς τρόπους και με το λεξιλόγιο που χρησιμοποιούνται σε διάφορες περιστάσεις της ζωής, η αξιοποίηση των ΤΠΕ, εμπεριέχονται στους στόχους των [Νέων Προγραμμάτων Σπουδών](#) για τη διδασκαλία της Γλώσσας.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στις δραστηριότητες του σεναρίου αξιοποιείται πρόγραμμα εννοιολογικού χάρτη, το λογισμικό της Γλώσσας Α΄-Β΄ Δημοτικού του Π.Ι., καθώς και ηλεκτρονικές διευθύνσεις για πρόσβαση σε λογοτεχνικά-ποιητικά κείμενα και στο Λεξικό της κοινής νεοελληνικής.

Κείμενα

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β΄ Δημοτικού:

Ντέμπι Γκλιόρι «[Θα σ' αγαπώ ό,τι κι αν γίνει](#)»

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Shel Silverstein [«Το δέντρο που έδινε»](#). Αθήνα: Δωρικός, 1998 και [εδώ](#) (video)

[Νανουρίσματα](#) από το Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού

Κ. Βίρβος [«Κοιμήσου, αγγελούδι μου»](#), από τον δίσκο «Το τραγούδι του νεκρού αδελφού», 1962 σε μελοποίηση του Μ. Θεοδωράκη και [εδώ](#)

Γ. Ρίτσος [«Πρωινό άστρο»](#) από το δίσκο «Μελοποιημένα ποιήματα από βιβλία του Δημοτικού Σχολείου», 1997 και [εδώ](#) (video)

Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής [εδώ](#).

Πίνακας με θέμα το νανούρισμα [εδώ](#).

Εικόνα με θέμα τη μάνα [εδώ](#).

Πίνακας «Mother and Child» (Gustav Klimt) [εδώ](#).

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η & 2η διδακτική ώρα

Τα παιδιά βρίσκονται στην αίθουσα διδασκαλίας, για να γνωρίσουν το λογοτεχνικό κείμενο «Θα σ' αγαπώ ό,τι κι αν γίνει» από το Ανθολόγιο Α'-Β' Δημοτικού.

Η εκπαιδευτικός διάβασε το κείμενο και τα παιδιά ευχαριστήθηκαν την ακρόαση, ενώ παράλληλα αρκετά παιδιά ακολουθούσαν χαμηλόφωνα και διάβαζαν παράλληλα. Η εκπαιδευτικός με αυτό τον τρόπο λειτούργησε ως πρότυπο αναγνώστη και τα παιδιά μπορούσαν πιο εύκολα να τη μιμηθούν και να διαβάσουν με σωστό επιτονισμό και εκφραστικότητα.

Στη συνέχεια αξιοποιήθηκαν οι ερωτήσεις κατανόησης του κειμένου, έτσι όπως δίνονται κάτω από το κείμενο του Ανθολογίου: «Γιατί είναι κακόκεφος ο Μικρός της ιστορίας; Σε ποια ζώακια σκέφτηκε να μεταμορφωθεί, για να δοκιμάσει την αγάπη της μαμάς του; Σε τι θα μεταμορφωνόσουν εσύ και γιατί;» Η τελευταία ερώτηση άρεσε πολύ στα παιδιά και απάντησαν ποικιλότροπα, καθώς επέλεξαν το ζώο της αρεσκείας τους ή ένα ζώο με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, όπως έναν σκαντζόχοιρο, καρχαρία ή δεινόσαυρο. Στη συνέχεια ρωτήθηκαν από την εκπαιδευτικό αν θα ήθελαν να παίξουν το ζώο που επέλεξαν και τη μαμά του σε τυχαίες δυάδες. Φυσικά η διάθεση για τέτοιου τύπου δραστηριότητες όπως πάντα περισσεύει και έτσι οργανώθηκε η παντομίμα από την εκπαιδευτικό. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε τυχαίες δυάδες, με όμοιες ανά δύο κάρτες τόμπολα, και συνεννοήθηκαν για να παίξουν εναλλάξ τον ρόλο του «μικρού» και της «μαμάς», επιλέγοντας το ζώο που θα ήθελαν να υποδυθούν το καθένα.

Οι άλλοι προσπαθούσαν να μαντέψουν ποιο είναι το ζώο στο οποίο μεταμορφώνεται κάθε παιδί της ομάδας. Στόχο σε αυτή τη δραστηριότητα αποτελούσε τόσο η καλλιέργεια της φαντασίας όσο και ο τρόπος προσέγγισης του άλλου παιδιού (μητρικός ρόλος), που καλούνταν να δείξει την αγάπη του στον «μικρό».

Κάποια παιδιά δυσκολεύτηκαν να υποδυθούν το ζώο που αρχικά είχαν επιλέξει. Παροτρύνθηκαν από την εκπαιδευτικό να χρησιμοποιήσουν τη φαντασία τους και να εκφραστούν με τον δικό τους τρόπο. Παρόλα αυτά, υπήρξαν κάποια που αναίρεσαν την αρχική τους επιλογή και αρκέστηκαν να υποδυθούν ένα πιο γνωστό τους ζώο, όπως τον σκύλο ή τη γάτα. Επιπλέον, διαπιστώθηκε αμηχανία σε αρκετές περιπτώσεις «μαμάδων» που καλούνταν να δείξουν την αγάπη τους στον «μικρό» τους, κάτι που στις περισσότερες περιπτώσεις τελικά ξεπεράστηκε και τα παιδιά χάρηκαν το σμίξιμο και την τρυφερότητα της στιγμής. Σημαντική δυσκολία υπήρξε για ένα κοριτσάκι το οποίο μετά από αρκετή προσπάθεια δήλωσε πως δεν μπορούσε να αγκαλιάσει τον υποτιθέμενο «μικρό» της, που στην πραγματικότητα ήταν ίσως το πιο ζωντανό παιδί στην τάξη και γι' αυτό ίσως το λιγότερο επιθυμητό για συνεργασία. Τελικά τον ρόλο της «μαμάς» στο συγκεκριμένο δράμα θέλησαν να παίξουν, ανέλπιστα, πολλά παιδιά και επιλέχθηκε στην τύχη ένα από αυτά.

Τα παιδιά ρωτήθηκαν από την εκπαιδευτικό αν τους άρεσε περισσότερο όταν αγκάλιαζαν ή όταν τους αγκάλιασαν. Το εντυπωσιακό ήταν ότι τα παιδιά στη μεγάλη τους πλειοψηφία δήλωσαν ότι αισθάνθηκαν καλύτερα όταν χάρισαν την αγκαλιά τους στον «μικρό» τους. Αυτή η απάντηση έδωσε αφορμή για περαιτέρω συζήτηση σχετικά με το «Γιατί άραγε αισθανθήκαμε καλύτερα; Είναι ωραίο να δίνεις και γιατί; Εμείς παίρνουμε κάτι όταν δίνουμε;» Τα παιδιά σημείωσαν ότι τελικά χαίρονται όταν δίνουν χαρά και αυτό οδήγησε στη διαπίστωση ότι εν τέλει είναι ωραίο όταν χαρίζουμε.

Ακολούθως τα παιδιά κλήθηκαν από την εκπαιδευτικό να δημιουργήσουν τον δικό τους ουρανό της αγάπης, κάνοντας χρήση του [ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ 1](#). Η επιλογή αυτή έγινε αναγκαστικά εξαιτίας του ανεπαρκούς αριθμού Η/Υ, που δεν μπορούσαν να καλύψουν τις ανάγκες των παιδιών και να δουλέψουν σε δυάδες με το προτεινόμενο πρόγραμμα ζωγραφικής.

Ακολούθησε συζήτηση για τα πρόσωπα που θα μπορούσαμε να συμπεριλάβουμε στα αστέρια μας. Όλοι προβληματίστηκαν, γιατί μόνο με τα παιδιά της τάξης γέμιζε ο ουρανός τους και δεν θα υπήρχε χώρος για άλλα αγαπημένα τους πρόσωπα. Τελικά συμφωνήθηκε όλα τα πρόσωπα της τάξης μας να αντιπροσωπευτούν από ένα αστεράκι που θα είχε το όνομα «B2». Τα παιδιά έβαψαν

και έδωσαν στα αστέρια τους ονόματα αγαπημένων τους προσώπων και στο τέλος τα έκοψαν για να στολίσουν τον δικό τους ουρανό.

Αίτημα των παιδιών ήταν ο ουρανός τους να κρεμαστεί στην τάξη, ώστε να αποτελέσει τμήμα του ουρανού της τάξης και σε ένα μεγάλο φεγγάρι να αναγράφεται «Ο ουρανός του Β2». Η συγκεκριμένη εργασία έγινε από την εκπαιδευτικό κάποια στιγμή που αυτό ήταν εφικτό.

Στον ουρανό που φιλοτέχνησαν τα παιδιά συμπεριέλαβαν φυσικά και το αστέρι της μητέρας τους, εξάλλου η προηγούμενη δραστηριότητα τους έθεσε την προτεραιότητα αυτής της επιλογής. Η εκπαιδευτικός παρακίνησε τα παιδιά να αναζητήσουν όλες τις πιθανές συνώνυμες λέξεις με τη λέξη *μητέρα* και έτσι χρησιμοποιήθηκαν ονόματα συνώνυμα όπως: *μητέρα, μητερούλα, μάνα, μανούλα, μανουλίτσα, μαμά, μαμάκα*.

3η & 4η διδακτική ώρα

Τα παιδιά βρέθηκαν στην αίθουσα υπολογιστών, για να γνωρίσουν το βιβλίο του Shel Silverstein [«Το δέντρο που έδινε»](#). Για το σκοπό αυτό επιλέχθηκε το βιντεάκι [εδώ](#),

όπου παρουσιάζεται το βιβλίο με ενσωματωμένη αφήγηση και κίνηση στις εικόνες του.

Το βιβλίο αναδεικνύει με απλό και κατανοητό τρόπο τη μεγάλη προσφορά ενός δέντρου (μηλιάς) σε ένα αγόρι. Μέσα από το συγκινητικό αυτό κείμενο διαφαίνεται η μεγάλη αγάπη της μηλιάς γι' αυτό το αγόρι, η οποία με εγκαρτέρηση και υπομονή προσπαθεί να ικανοποιήσει όλα τα «θέλω» του αγοριού, που γίνεται νέος, ώριμος άντρας, και στο τέλος ηλικιωμένος και κουρασμένος από τη ζωή.

Τα παιδιά παρακολούθησαν με πολύ ενδιαφέρον και συγκίνηση την ιστορία της μηλιάς και στο τέλος ένα κοριτσάκι είπε με μεγάλη απορία: «Ε, κυρία, κι αυτή η μηλιά όλο έδινε, γιατί έδινε τόσο πολύ;». Με αφορμή τη συγκεκριμένη ερώτηση προκλήθηκε συζήτηση γύρω από τους λόγους που έκαναν τη μηλιά να δίνει στο αγόρι ό,τι ζητούσε. Θυμηθήκαμε τι αισθανθήκαμε κι εμείς στην παντομίμα όταν δίναμε αγκαλιές στους φίλους μας και καταλήξαμε ότι η μηλιά έδινε, γιατί χαιρόταν με τη χαρά του αγοριού και γιατί ήθελε να είναι ευτυχισμένο.

Στη συνέχεια μετά την παραπάνω διαπίστωση η εκπαιδευτικός ρώτησε: «Ποιος άνθρωπος χαίρεται με τη χαρά μας και μας δίνει πολλά για να είμαστε ευτυχισμένοι;», «Αν ήταν άνθρωπος η μηλιά, ποιος νομίζετε ότι θα μπορούσε να είναι;» Τα παιδιά με ευκολία αναφέρθηκαν στη μητέρα τους αλλά και στον πατέρα και κάποιοι στη γιαγιά και τον παππού. Με παρότρυνση της εκπαιδευτικού, η

συζήτηση επικεντρώθηκε στο πρόσωπο της μητέρας, αφού διευκρινίστηκε στα παιδιά πως η συγκεκριμένη επιλογή δεν είχε να κάνει με λόγους μεγαλύτερης σημαντικότητας αλλά επειδή σε λίγες μέρες θα ήταν η γιορτή της μητέρας. Στη συνέχεια ζητήθηκε από τα παιδιά να αναφέρουν ποια θα μπορούσαν να είναι τα «μήλα» που χαρίζει μια μητέρα στο παιδί της. Στη φάση αυτή η εκπαιδευτικός μοίρασε στις 6 ομάδες των τεσσάρων και τριών ατόμων το [ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ 2](#), στο οποίο δίνονται κάποια πιθανά μήλα-δώρα και κάλεσε τα παιδιά να ανοίξουν σχετικό αρχείο παρουσίασης (συνοδευτικό υλικό > Μηλιά) για να τοποθετήσουν στο δέντρο με drag & drop όσα «μήλα» πιστεύουν ότι τους προσφέρει η μητέρα, αλλά και να διαγράψουν ή να μετονομάσουν κάποια άλλα. Πρόκειται για λέξεις-ουσιαστικά που έχουν κυρίως αφηρημένη έννοια και δηλώνουν αισθήματα, συναισθήματα της μητέρας προς το παιδί.

Πολλοί «καρποί» αναφέρονται σε νέες και άγνωστες ενδεχομένως λέξεις παρουσιάζοντας παράλληλα και την αντίθετή της, αν υπάρχει. Σε αυτή την περίπτωση η εκπαιδευτικός ενθάρρυνε τα παιδιά να αναζητήσουν στο διαδίκτυο τη σημασία τους, στον σύνδεσμο [εδώ](#). Η αναζήτηση της σημασίας άγνωστων λέξεων μέσω του *Ηλεκτρονικού Λεξικού Τριανταφυλλίδη* από τα παιδιά πολλές φορές δεν είχε το αναμενόμενο αποτέλεσμα, μιας και οι λέξεις που χρησιμοποιούνται για την

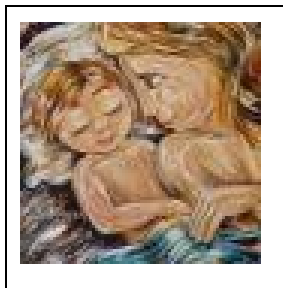

περιγραφή της έννοιας ήταν κι εκείνες άγνωστες στα παιδιά. Κάποια παιδιά διαισθάνονταν με κάποιο τρόπο την ερμηνεία και ζητούσαν απλά την επιβεβαίωση της εκπαιδευτικού, σε κάποιες άλλες περιπτώσεις η εκπαιδευτικός παρενέβη για να δώσει τις απαραίτητες διευκρινίσεις. Γενικά πάντως τα παιδιά ανταποκρίθηκαν πολύ καλά στο στόχο της συγκεκριμένης δραστηριότητας και ανέπτυξαν τα επιχειρήματά τους για τις επιλογές τους σε επίπεδο ομάδας.

Στο τέλος η διαπίστωση πως όλες οι ομάδες επέλεξαν τις ίδιες λέξεις οδήγησε στο συμπέρασμα ότι τελικά όλες οι μητέρες μοιάζουν και έχουν λίγο ή πολύ κοινά χαρακτηριστικά και επιδιώξεις.

5η & 6η διδακτική ώρα

Τα παιδιά βρίσκονται στην αίθουσα Πληροφορικής. Η εκπαιδευτικός πρόβαλε στον βιντεοπροβολέα έναν [πίνακα](#) με θέμα το νανούρισμα.

Προκλήθηκε συζήτηση στην ολομέλεια γύρω από το θέμα του πίνακα. Τέθηκαν οι ερωτήσεις: «Ποια είναι τα πρόσωπα που εικονίζονται στο έργο; Ποια πιστεύετε ότι είναι η σχέση τους; Τι κάνει το παιδί; Τι κάνει η γυναίκα; Είναι πιθανό να μιλάει η γυναίκα του έργου; Αν μιλούσε στο παιδί, τι μπορεί να του έλεγε;» Τα παιδιά σημείωσαν πως η πιθανότερη σχέση των εικονιζόμενων είναι μάνας-παιδιού. Κάποια παιδιά είπαν ότι η μαμά παίζει με το παιδί της στο κρεβάτι και γελάνε, κάποια άλλα υπέθεσαν ότι η μαμά καμαρώνει το παιδί της και χαμογελάει υπερήφανα, καθώς

εκείνο κοιμάται. Στην ερώτηση: «Τι θα μπορούσε να λέει η γυναίκα στο παιδί;» ειπώθηκε από τα παιδιά ότι η μαμά λέει λόγια γλυκά στο παιδί της ή ότι του τραγουδάει κάτι χαρούμενο για να ηρεμήσει και να κοιμηθεί. Πάνω στην προηγούμενη δήλωση διατυπώθηκε από την εκπαιδευτικό το ερώτημα σχετικά με το είδος των τραγουδιών που λένε οι μαμάδες στα παιδιά τους για να ηρεμήσουν.

Με την απάντηση των παιδιών προκλήθηκε συζήτηση γύρω από το νανούρισμα και ποιες ανάγκες του ανθρώπου το γέννησαν. Διατυπώθηκε η άποψη από τα παιδιά ότι οι άνθρωποι δημιούργησαν τα νανουρίσματα για να ηρεμούν τα μωρά τους, να μην κλαίνε και να κοιμούνται. Κάποια παιδιά θυμήθηκαν το «Πρωινό άστρο» του Γιάννη Ρίτσου που απόσπασμά του είχαμε γνωρίσει στην [ενότητα 2](#) της *Γλώσσας* και είχε αρέσει στα παιδιά. Στην έκκληση της εκπαιδευτικού να αναφέρουν αν οι μαμάδες τους τους έχουν νανουρίσει, υπήρξαν αρκετά παιδιά που δήλωσαν πως οι γονείς τους τους νανούριζαν με κάποιο τραγουδάκι (όπως τους είχαν πει) και κάποια προσπάθησαν να θυμηθούν τους στίχους. Κάποια άλλα παιδιά που είχαν μικρότερα αδελφάκια διαβεβαίωσαν πως οι μεγαλύτεροι της οικογένειας, και όχι απαραίτητα η μαμά, έλεγαν κάποιο τραγουδάκι στο μωράκι για να ηρεμήσει. Κάποιο κοριτσάκι μάλιστα ανέφερε πως η μαμά της είχε συνθέσει ένα δικό της νανούρισμα για τον αδελφό της και μετά από παρότρυνση της εκπαιδευτικού προσπάθησε να μεταφέρει ένα απόσπασμα από αυτό.

Ακολούθως τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν να αναφέρουν πιθανούς άλλους τρόπους που χρησιμοποιούνται σήμερα και οδηγούν τα μωρά στη χαλάρωση και τελικά στον ύπνο. Αναφέρθηκαν οι ηλεκτρονικές κούνιες, τα μουσικά παιχνίδια πάνω από το κρεβατάκι του μωρού, αλλά και η τηλεόραση ως μέσο χαλάρωσης. Με παρότρυνση της εκπαιδευτικού αναφέρθηκαν άλλα μέσα όπως η πιπίλα και άλλα πλαστικά παιχνίδια που χαλαρώνουν τα παιδιά ή τα CD με χαλαρωτική μουσική κατάλληλη για παιδιά. Έπειτα η εκπαιδευτικός ρώτησε τα παιδιά αν πιστεύουν ότι οι μαμάδες σήμερα λένε το ίδιο συχνά νανουρίσματα στα παιδιά τους σε σχέση με την παλιά

εποχή και γιατί συμβαίνει αυτό. Οι απαντήσεις των παιδιών ανέδειξαν τη συμμετοχή των γιαγιάδων στην ανατροφή των παιδιών (αφού αρκετές μαμάδες εργάζονται) και τελικά τη δική τους συμβολή με τα νανουρίσματα, αλλά και τη μειωμένη χρήση των νανουρισμάτων μιας και δεν αποτελεί πια τον μοναδικό τρόπο χαλάρωσης και καθησυχασμού των μωρών, όπως παλαιότερα.

Με αφορμή τα νανουρίσματα των γιαγιάδων προκλήθηκε συζήτηση σχετικά με τους δημιουργούς των πρώτων νανουρισμάτων. Καταλήξαμε ότι οι πρώτοι δημιουργοί δεν μπορεί να ήταν ποιητές αλλά μάλλον απλοί άνθρωποι, μάλλον μητέρες, στην προσπάθειά τους να ηρεμήσουν τα παιδιά τους. Σε αυτό το σημείο έγινε ένας πρώτος διαχωρισμός των νανουρισμάτων σε δημοτικά-παραδοσιακά (που δε γράφτηκαν αλλά διαδόθηκαν από στόμα σε στόμα) και σε έντεχνα, που αποτελούν ποιήματα μελοποιημένα ή όχι.

Σε αυτό το σημείο ενθαρρύνθηκαν τα παιδιά να γνωρίσουν κάποια [Νανουρίσματα](#) από το Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού.

Με αφορμή την αναφορά στο νανούρισμα του Γιάννη Ρίτσου η εκπαιδευτικός πρότεινε στα παιδιά να διαβάσουν μεγαλύτερο μέρος του έργου από [εδώ](#). Με την ανάγνωση του ποιήματος προκλήθηκε συζήτηση, για να ξαναθυμηθούν τα παιδιά για ποιον έγραψε το νανούρισμα αυτό ο Γ. Ρίτσος. Έγινε αναφορά στην ιδιότητα του πατέρα με την οποία γράφει το ποίημα ο ποιητής, ότι το έγραψε για την αγαπημένη του κόρη και συζητήθηκε τι ζητάει ο πατέρας από αυτή. Μιλήσαμε και για τη μορφή του ποιήματος, που διαπιστώσαμε ότι δεν έχει ομοιοκαταληξία και αναφέραμε κάποια στοιχεία για τους νεωτερικούς ποιητές, στους οποίους ανήκει και ο Ο. Ελύτης, που είχαν γνωρίσει τα παιδιά μέσα από τα σχολικά εγχειρίδια, την αυτόματη γραφή και την έλλειψη ομοιοκαταληξίας σε πολλά έργα.

Στη συνέχεια ακούσαμε μελοποιημένο το ποίημα-νανούρισμα του Γ. Ρίτσου από [εδώ](#). Το συγκεκριμένο βιντεάκι δεν έχει εικόνες, ούτε λόγια, γι' αυτό βλέπαμε την προηγούμενη σελίδα ενώ ακούγαμε. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα παιδιά ζήτησαν

να ακούσουν το συγκεκριμένο νανούρισμα ξανά και ξανά, σιγοτραγουδώντας το με πολλή ικανοποίηση και χαρά σε μια ατμόσφαιρα απίστευτης ηρεμίας, που αποτέλεσε προϋπόθεση για τη συνέχεια.

Ακολούθως προβλήθηκε ένα άλλο νανούρισμα [«Κοιμήσου, αγγελούδι μου»](#) του Κ. Βίβρου από τον δίσκο «Το τραγούδι του νεκρού αδελφού», σε μελοποίηση του Μ. Θεοδωράκη. Το συγκεκριμένο βίντεο πρόβαλλε και τους στίχους, ώστε τα παιδιά συμμετείχαν στο τραγούδιςμά του.

Τα παιδιά κινητοποιήθηκαν να προσέξουν από τους στίχους [εδώ](#) σε ποιον απευθύνεται αυτό το νανούρισμα και από ποιες λέξεις το καταλαβαίνουμε. Τα παιδιά εύκολα εντόπισαν τη φράση «...να γίνεις άντρας...» και κατέληξαν ότι το συγκεκριμένο νανούρισμα απευθύνεται σε αγόρι.

Εστίασαμε στο σημείο που ο ποιητής ζητάει από το παιδί του να ακολουθήσει το δρόμο τον καλό, να έχει μεγάλη καρδιά σαν του Χριστού και να μην παρεκκλίνει από το καλό, ακόμα κι αν ταλαιπωρηθεί. Συγκρίναμε με ό,τι συμβουλεύει ο Γ. Ρίτσος την κόρη του για τη ζωή της «...να γίνεις ό,τι ζητάει η ευτυχία του κόσμου... να φτιάχνεις την ευτυχία του κόσμου...», γιατί έτσι θα είναι κι εκείνη χαρούμενη κι ευτυχισμένη, εφόσον «...άλλη χαρά δεν είναι πιο μεγάλη απ' τη χαρά που δίνεις...». Εντοπίστηκαν ομοιότητες ανάμεσα στα δύο νανουρίσματα και αναπτύχθηκε

συζήτηση γύρω από το αν τελικά όλοι οι γονείς επιθυμούν για τα παιδιά τους παρόμοια πράγματα και τι τα συμβουλεύουν, για να είναι ευτυχημένα. Τα παιδιά ρωτήθηκαν αν και οι δικοί τους γονείς τούς έδιναν παρόμοιες συμβουλές με τους ποιητές και γιατί αισθάνονταν ότι το έκαναν αυτό, τι επιθυμούν για τα παιδιά τους. Τα παιδιά διαπίστωσαν ομοιότητες στις ευχές και τις προσδοκίες των γονιών τους γι' αυτά. Άλλα εστίασαν στην καλοσύνη και άλλα στη δύναμη ενώ αναφέρθηκε από πολλούς και η ευχή για απόκτηση πολλών αγαθών, ως βασική προϋπόθεση για μια ευτυχισμένη ζωή.

Στο [δεύτερο νανούρισμα](#) διαφαίνεται σαφής θρησκευτική επιρροή. Τα παιδιά λοιπόν παροτρύνθηκαν να σκεφτούν: «Αν ο συγκεκριμένος γονιός δεν ήταν χριστιανός, θα συμβούλευε και θα ευχόταν άραγε το ίδιο για το παιδί του;» Η εκπαιδευτικός ανακάλεσε στη μνήμη των παιδιών συζητήσεις σχετικές με τη θρησκεία, όπως έγιναν στα πλαίσια του μαθήματος [Μελέτης Περιβάλλοντος](#) στην ενότητα 2 «Η συνοικία μου», όπου γίνεται αναφορά σε διάφορες θρησκείες (δωδεκάθεο, μουσουλμανική θρησκεία, καθολική χριστιανική θρησκεία) και τους λατρευτικούς τόπους ή ναούς. Ένα κοριτσάκι είχε ταξιδέψει πολλές φορές στην Κομοτηνή και μας μετέφερε τις εμπειρίες της για τα μουσουλμανικά τεμένη και τις θρησκευτικές συνήθειες των μουσουλμάνων. Αναπτύχθηκε έτσι μια συζήτηση για το κατά πόσο η θρησκευτική πίστη ορίζει και καθορίζει τις επιθυμίες, επιλογές που κάνουν οι γονείς ανά τον κόσμο για τα παιδιά τους, για να είναι ευτυχημένα. Τα παιδιά κατέληξαν ότι ανάλογα με την πίστη καθενός διαμορφώνονται και οι επιθυμίες για τη ζωή τη δική του και των παιδιών του. Χαρακτηριστικά ένα αγόρι είπε: «Αν για παράδειγμα ήταν μουσουλμάνος κυρία ο ποιητής, μπορεί να έλεγε ...να γίνει η καρδούλα σου σαν του Αλλάχ μεγάλη...»

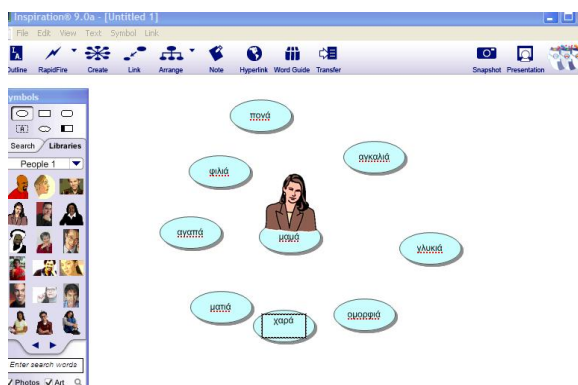
Εν συνεχεία τα παιδιά ρωτήθηκαν αν θα ήθελαν να γράψουν ένα νανούρισμα για τη μητέρα τους (κείμενο έκφρασης συναισθημάτων) και τι ενδεχομένως θα της έλεγαν, για να την καθησυχάσουν για τις επιλογές που θα κάνουν στη ζωή τους.

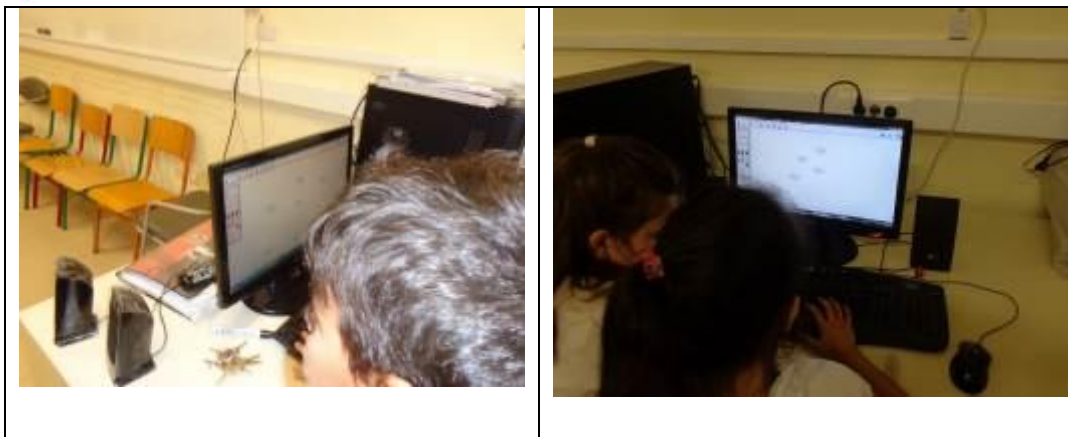
Φυσικά η ανταπόκριση των παιδιών ήταν θετική, όπως συμβαίνει πάντα με δραστηριότητες που κινητοποιούν τη φαντασία τους και ξεφεύγουν από το καθημερινό σχολικό προγραμματισμό.

7η & 8η διδακτική ώρα

Τα παιδιά βρέθηκαν στην αίθουσα υπολογιστών χωρισμένα σε ομάδες των 4 ατόμων, με έναν υπολογιστή στη διάθεση κάθε ομάδας. Η εκπαιδευτικός μοίρασε στα παιδιά το [ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ 3](#), στο οποίο δίνονται αναλυτικές οδηγίες για το πώς θα δουλέψουν τα παιδιά για τη συγγραφή νανουρίσματος. Κάθε ομάδα ανέλαβε να δουλέψει μια κεντρική ιδέα-λέξη καταγράφοντας τις ιδέες της με τη βοήθεια του λογισμικού inspiration.

Τα παιδιά κατέγραψαν νέες λέξεις που να αφορούν μεν στο περιεχόμενο της λέξης *μαμά* ή όποια συνώνυμή της διαλέξουν, αλλά και να έχουν κοινό το δεύτερο μόρφημα-κατάληξη, προκειμένου να δημιουργήσουν σύνολα ομοιοκατάληκτων λέξεων. Πρόκειται για παραγωγή λόγου που βασίζεται στην κίνηση της γλώσσας στον παραδειγματικό της άξονα (Δημάση 2001).

Τα παιδιά σε ομάδες δημιούργησαν διάφορα σύνολα ομοιοκατάληκτων λέξεων, κυρίως με τις λέξεις «μανούλα», «μητέρα». Έτσι δημιουργήθηκαν σύνολα όπως: «μανούλα, καρδούλα, γλυκούλα, ομορφούλα, βαρκούλα, παρεούλα κ.ά.» ή «μητέρα, καλημέρα, πατέρα, μέρα κ.ά». Ας σημειωθεί ότι οι συγκεκριμένες λέξεις υπήρξαν μεν η «πρώτη ύλη» για τη συγγραφή των νανουρισμάτων, κατά τη διάρκεια της συγγραφής όμως αναδείχθηκαν και άλλες πλέον κατάλληλες και ταιριαστές τις οποίες κατέγραψαν τα παιδιά, έχοντας την αγωνία του ποιητή για το καλύτερο αποτέλεσμα που να αναδεικνύει και τη συναισθηματική χροιά που επιθυμούσαν.

Έτσι τα παιδιά γράψανε τα νανουρίσματα στο [ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ 4](#). Με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα τα παιδιά βρήκαν την ευκαιρία να αξιοποιήσουν το λεξιλόγιο της δραστηριότητας 2, μάλιστα κάποια ζήτησαν από την εκπαιδευτικό να τους δώσει το φύλλο δραστηριότητας 2 που περιλάμβανε κάποιες νέες λέξεις, ώστε να βοηθηθούν στη συγγραφή ποιητικού λόγου. Τα παιδιά πολλές φορές γράψανε και σβήσανε τις σκέψεις τους, μέχρι να βρουν την κατάλληλη λέξη, τον κατάλληλο στίχο που να τους εκφράζει και να ικανοποιεί την ομάδα.

Στο τέλος, και αφού η δραστηριότητα ολοκληρώθηκε, μεταφερθήκαμε στην τάξη όπου κάθε ομάδα έγραψε σε νέο φύλλο δραστηριοτήτων το τελικό αποτέλεσμα

και παρουσίασε το δημιούργημά της στην ολομέλεια της τάξης. Όλοι χειροκρότησαν την προσπάθεια και τα ποιήματα των ομάδων.

Κάποιες ομάδες επιδόθηκαν σε προσπάθεια αναζήτησης της κατάλληλης μελωδίας ήδη από τη φάση της συγγραφής. Η δασκάλα μουσικής του σχολείου τούς έδωσε κάποιες κατευθύνσεις, αλλά η μελοποίηση των νανουρισμάτων έγινε κυρίως με προσωπική προσπάθεια των παιδιών και την ενασχόλησή τους με τη μουσική γενικότερα ή συγκεκριμένα με κάποιο μουσικό όργανο μάλλον σε εξωσχολικό χρόνο. Η εκπαιδευτικός, βλέποντας την προσπάθεια αυτή, ζήτησε να ηχογραφήσει όσους ήθελαν να παρουσιάσουν τη δουλειά τους. Αυτό έγινε μόνο σε δύο ομάδες (στη μια με ελάχιστη χρήση μεγαλόφωνου, στην άλλη με τη συνοδεία αρμόνιου του σχολείου). Μία ομάδα, ενώ είχε ολοκληρώσει τη μελοποίηση με κιθάρα, τη συγκεκριμένη μέρα που ορίστηκε δεν την είχε μαζί της και ως εκ τούτου δεν πήρε μέρος στη ηχογράφηση. Οι άλλες τρεις ομάδες δεν είχαν ολοκληρώσει τη μελωδία και αισθανόντουσαν ανεπαρκείς για την εγγραφή, οπότε απείχαν από τη δραστηριότητα.

9η διδακτική ώρα

Τα παιδιά βρέθηκαν στην αίθουσα υπολογιστών χωρισμένα σε ομάδες των 4 ατόμων, για να ετοιμάσουν την κάρτα για τη γιορτή της μητέρας. Χρησιμοποίησαν το λογισμικό Γλώσσας για την Α'-Β' Δημοτικού του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Για τη συγγραφή της κάρτας η εκπαιδευτικός ανακάλεσε στη μνήμη των παιδιών στοιχεία σχετικά με τη δομή της ευχετήριας κάρτας, που έχουν διδαχθεί στην 14η ενότητα της Γλώσσας ([εδώ](#)).

Όλες οι ομάδες επέλεξαν αντί κοινών ευχών να συμπληρώσουν την κάρτα με τα δημιουργήματά τους, που άλλωστε τους εξέφραζαν όλους. Κάθε παιδί πρόσθεσε εικόνες, περιγράμματα και χρώματα της αρεσκείας του και στο τέλος εκτύπωνε την κάρτα στη μορφή που επιθυμούσε.

Ένα πρόβλημα που προέκυψε αφορούσε στη σύνδεση ενός μόνο Η/Υ με τον εκτυπωτή και στη μη δυνατότητα αποθήκευσης της επιλεγμένης κάρτας σε αρχείο,

ώστε να πραγματοποιηθεί σε μεταγενέστερο χρόνο η εκτύπωσή της. Έτσι κάθε παιδί αφού είχε αποφασίσει (δουλεύοντας σε άλλους Η/Υ) τη μορφή της δικής του κάρτας, έκανε τις απαραίτητες αλλαγές-επιλογές στον Η/Υ που μπορούσε να εκτυπώσει και προχωρούσε στην εκτύπωση.

Επίσης μια ακόμη δυσκολία που παρουσιάστηκε εδώ ήταν ο περιορισμένος αριθμός χαρακτήρων που δεχόταν η κάρτα, με αποτέλεσμα τα παιδιά να γράψουν μόνο ένα τμήμα του ποιήματος σε αυτές, το πιο αντιπροσωπευτικό για εκείνα και το πιο τρυφερό για τη μαμά τους.

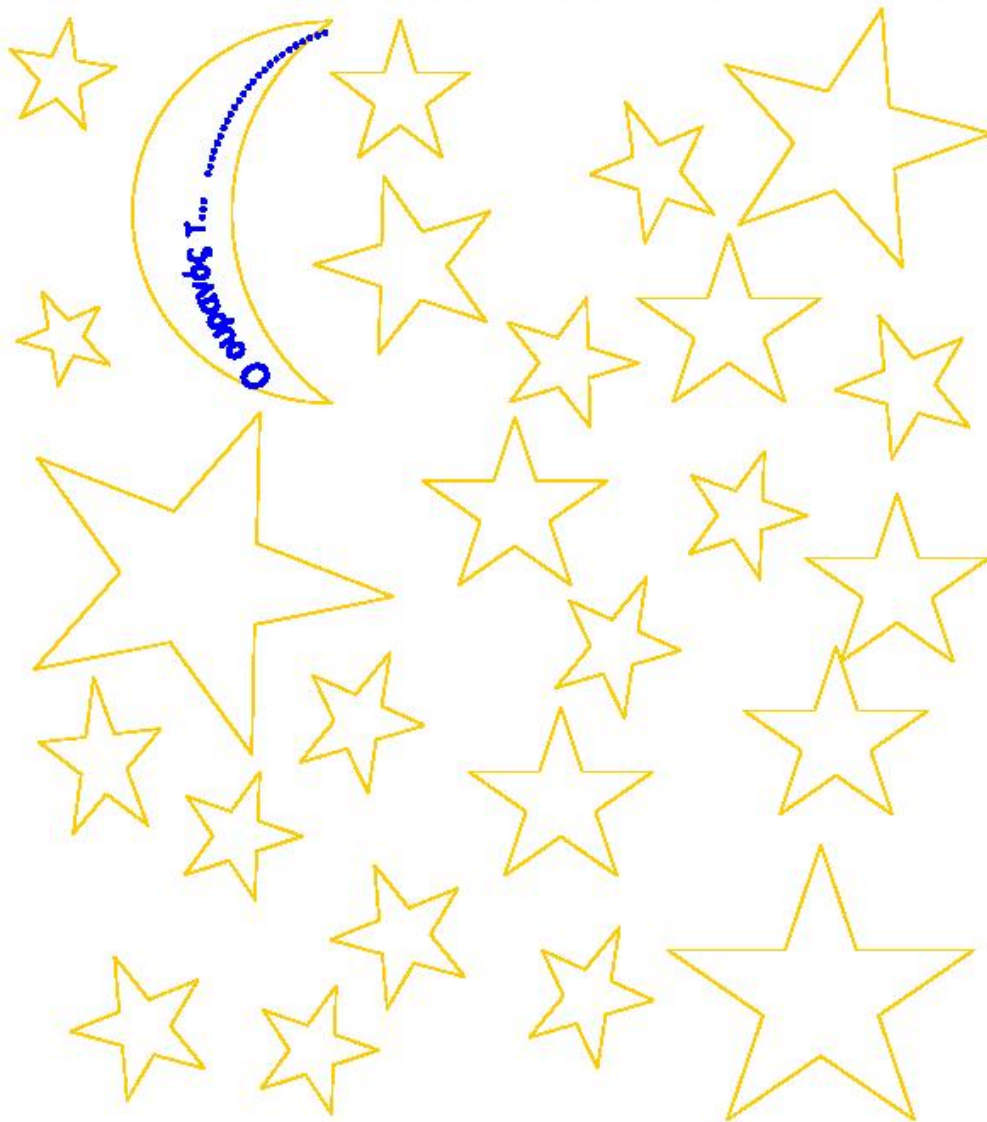

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Φτιάχνω το δικό μου... ουρανό της αγάπης

Χρωματίζω τον ουρανό μου με όποιο χρώμα επιθυμώ, δίνω αγαπημένα χρώματα και ονόματα στα αστέρια του ουρανού μου. Γράφω το όνομά μου στο φεγγάρι. Στη συνέχεια κόβω στη διακεκομμένη γραμμή και στολίζω την τάξη μου.

✂ .....

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΡΕΤΕΛΑ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

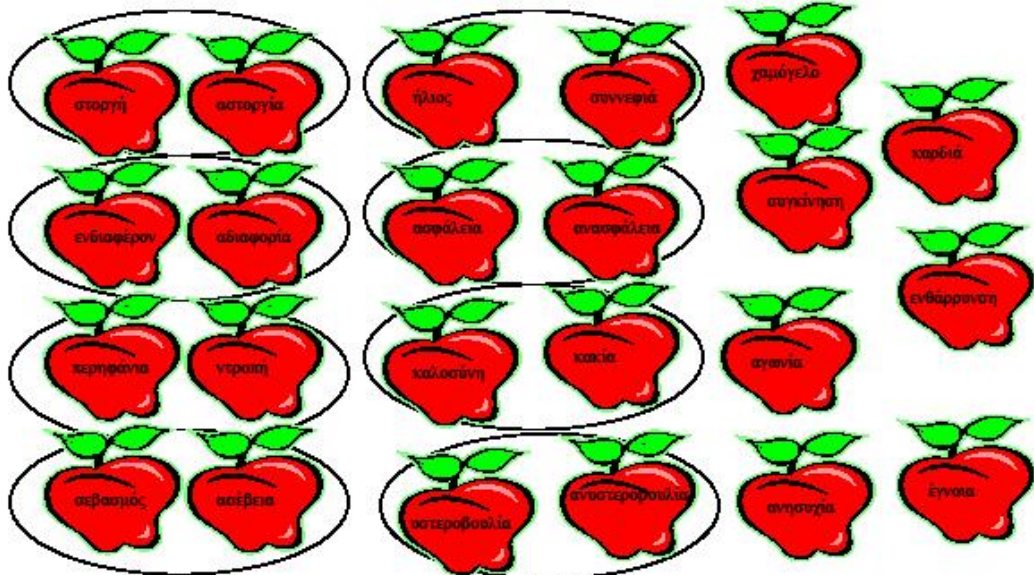
ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

Τα δώρα ...της μαμάς μου

Παρακάτω καταγράφονται τα πιθανά δώρα-μήλα που μπορεί να σας χαριζέει η μητέρα σας.

Προσέξτε όμως υπάρχουν και τα αντίθετά τους, οπότε αν δε γνωρίζετε αν αρέσει τους μπορείτε να την αναζητήσετε [εδώ](#) γράφοντας τη λέξη στο λευκό πεδίο Βρες και κάνοντας κλικ στο κουμπί «Βρες».

1) Για να τοποθετήσετε τα μήλα που σας αρέσουν πάνω στο δέντρο, πρέπει να ανοίξετε με διπλό αριστερό κλικ το αρχείο «Μηλιά» που βρίσκεται στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή.

2) Εκεί υπάρχουν αρκετά μήλα με ονόματα. Δείτε ποια σας εκφράζουν και στολίστε τη μηλιά.

3) Όποια δε σας εκφράζουν διαγράψτε τα ή πατήστε πάνω τους με διπλό αριστερό κλικ και δώστε τους ένα άλλο όνομα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

Καταγράφω ιδέες για να νανουρίσω... τη μητέρα μου

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

- 1) Πάνω στην επιφάνεια του υπολογιστή σας υπάρχει το συγκεκριμένο εικονίδιο . Ανοίξτε το αρχείο με διπλό αριστερό κλικ του ποντικιού.
- 2) Στο παράθυρο που θα ανοίξει επιλέξτε τη συγκεκριμένη εντολή .
- 3) Στο μπαλονάκι που εμφανίζεται εισάγετε την κύρια ιδέα. Μπορείτε να ορίσετε τη λέξη «μαμά» ή όποια συνώνυμή της γνωρίζετε και θέλετε να αποτελέσει τον πυρήνα των σκέψεών σας για να βρείτε τις κατάλληλες λέξεις.
- 4) Βρίσκετε τις ομοιοκατάληκτες λέξεις με την κύρια ιδέα σας αν θέλετε να δημιουργήσετε ένα νανούρισμα με ομοιοκαταληξία και τις σημειώνετε γύρω από αυτή.
Τις νέες λέξεις τις γράφετε κάνοντας αριστερό κλικ στην επιφάνεια γύρω από την κύρια ιδέα. Τότε σχηματίζεται ένας σταυρός και εκεί μπορείτε να γράψετε τη λέξη που σκεφτήκατε, η οποία αυτόματα μπαίνει σε ένα μπαλονάκι.
- 6) Γράψτε όσες περισσότερες λέξεις μπορείτε, για να έχετε πολλές ιδέες.

Καλή έμπνευση!

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Το νανούρισμα για τη μητέρα

Η ομάδα μας _____

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το θέμα της μητρότητας μπορεί να επεκταθεί και σε άλλους τομείς. Θα μπορούσε να συνδυαστεί με ακούσματα νανουρισμάτων άλλων χωρών, ώστε να τονιστούν οι κοινές ανάγκες και τα δικαιώματα των παιδιών ανεξάρτητα από την κοινωνική τάξη και την καταγωγή.

Επιπλέον μπορεί να αναδειχθεί η θρησκευτική του διάσταση. Στην Ορθόδοξη εκκλησία η γιορτή της μητέρας τοποθετείται στις 2 Φεβρουαρίου, που είναι και η γιορτή της Υπαπαντής του Χριστού. Είναι η μέρα που η Παναγία πήγε τον μικρό Χριστό στο ναό του Σολομώντα και προϋπαντήθηκε από το γέροντα Συμεών, 40 μέρες μετά τη γέννησή του. Στις μέρες μας 40 μέρες μετά τη γέννηση ενός παιδιού γίνεται ο σαραντισμός κατά μίμηση του σαραντισμού του Χριστού. Είναι το πρώτο βήμα που κάνει το παιδί προς την εκκλησία.

Ακόμη στο σενάριο μπορεί να δοθεί περιβαλλοντική διάσταση. Η Γαία μητέρα θεών και ανθρώπων γιορτάζονταν στην αρχαία Ελλάδα την άνοιξη. Θα μπορούσε να αξιοποιηθεί σχετικό βιβλίο της Σοφίας Ζαραμπούκα [Μυθολογία 1](#), όπου περιγράφεται σύμφωνα με τη μυθολογία η γέννηση του κόσμου. Θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για τους στόχους περιβαλλοντικού προγράμματος.

Επιπλέον θα μπορούσε πολύ ωραία να αξιοποιηθεί και σε [Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας](#), εφόσον συνεισφέρει στην συναισθηματική ωρίμανση των παιδιών, την αρμονική και δημιουργική συνύπαρξη με τους άλλους ανθρώπους.

Τα παιδιά ασχολήθηκαν με τη μελοποίηση των ποιημάτων με δική τους πρωτοβουλία και επιθυμία για ένα πιο ωραίο αποτέλεσμα, που θα θαύμαζαν και θα επαινούσαν οι δικοί τους άνθρωποι. Αξίζει λοιπόν να σημειωθεί ότι τα παιδιά εμπνεύστηκαν από τις δραστηριότητες και ασχολήθηκαν στον ελεύθερό τους χρόνο

με τη μουσική σύνθεση που θα πλαισιώνει το ποίημά τους, βοηθούμενα από τις λιγιστές γνώσεις τους πάνω στη μουσική, λόγω ηλικίας.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο με δραστηριότητες συνδεδεμένες μεταξύ τους ανέδειξε την ατέρμονη προσφορά της μάνας και κατέληξε σε συγγραφή κειμένου που εκφράζει συναισθήματα και ευχές για αυτή.

Απώτερος στόχος ήταν να καλλιεργήσει στα παιδιά ευγενικά συναισθήματα για τον άνθρωπο γενικότερα, που να βασίζονται στην αγάπη, την προσφορά και την ευχαρίστηση από αυτή. Σε αυτή την κατεύθυνση πιστεύουμε ότι βοήθησε τα παιδιά της συγκεκριμένης τάξης να δουν διαφορετικά τον/τη συμμαθητή/-ριά τους και να τον/την προσεγγίσουν με τρυφερό τρόπο. Επίσης βοήθησε να αισθανθούν τη χαρά και την ευχαρίστηση μέσα από την προσφορά (υλικών ή άυλων πραγμάτων).

Η χρήση γραπτών οδηγιών σε φύλλο δραστηριοτήτων λειτούργησε πολύ καλά στη συγκεκριμένη φάση, εφόσον τα παιδιά είχαν κατακτήσει αυτή τη δεξιότητα και μέσα από άλλες δραστηριότητες της σχολικής ύλης αλλά και άλλων σεναρίων που δουλεύτηκαν στην τάξη.

Οι δραστηριότητες του σεναρίου ήταν εύκολα εφαρμόσιμες από τα παιδιά της συγκεκριμένης τάξης και ο προβλεπόμενος χρόνος υπήρξε αρκετός για την πραγμάτωσή τους. Τα παιδιά ένιωσαν ιδιαίτερη ικανοποίηση και χαρά επειδή οι δημιουργίες και ενασχολήσεις τους αφορούσαν το ιδιαίτερα αγαπητό σε αυτά πρόσωπο της μητέρας.

Η συγγραφή ποιήματος δεν δυσκόλεψε τα παιδιά, επειδή είχαν ασχοληθεί με παρόμοια δραστηριότητα και σε προηγούμενο σενάριο αλλά και στα σχολικά εγχειρίδια της *Γλώσσας* καταπιάστηκαν με τη δημιουργία ομοιοκατάληκτων στίχων.

Σημαντική υπήρξε η προσπάθεια των ομάδων για μελοποίηση των νανουρισμάτων. Αυτό από μόνο του καταδεικνύει πόσο τελικά άγγιξε το συγκεκριμένο σενάριο τον ευαίσθητο ψυχισμό των παιδιών και φανερώνει τη δημιουργικότητα που μπορεί να προκύψει, όταν αγγίζουμε θέματα-πηγές έμπνευσης για τα παιδιά.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αποστολίδου, Β. & Ε. Χοντολίδου. 2007. *Διδακτικές προτάσεις για το μάθημα της λογοτεχνίας. Γ΄ Γυμνασίου, Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων 2005-2007*, Δράση 1.Α.5 Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού Λογοτεχνίας για τη Γ΄ Γυμνασίου.

<http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/1902/337.pdf> [27.4.2014]

Δημάση, Μ. 2001. *Η Διδασκαλία των Πεζών και των Ποιητικών Κειμένων στο Δημοτικό Σχολείο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης. 2011. *Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό*. Τόμος Α΄. Αθήνα: Π.Ι.

Π.Ι. 2011. *Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας στο δημοτικό σχολείο*. Αθήνα.

<http://ebooks.edu.gr/2013/newps.php> [27.04.2014]

Τσιλιμένη, Τ., Ν. Γραικός, Λ. Καίσαρης & Μ. Καπλάνογλου. 2009. *Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Α΄ & Β΄ Δημοτικού: Το δελφίνι*. Υ.Π.Ε.Π.Θ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα: Πατάκης, ΟΕΔΒ.

Τσιλιμένη, Τ., Ν. Γραικός, , Λ. Καίσαρης & Μ. Καπλάνογλου.2009. *Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Α΄ & Β΄ Δημοτικού: Το δελφίνι. Βιβλίο Δασκάλου, Μεθοδολογικές Οδηγίες*. Υ.Π.Ε.Π.Θ. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Αθήνα: Πατάκης, ΟΕΔΒ.

Χατζησαββίδης. Σ. & Μ. Αλεξίου. 2012. *Μεθοδολογία και διαδικασίες ανάπτυξης εκπαιδευτικών σεναρίων στα Γλωσσικά μαθήματα: Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της γλώσσας και λογοτεχνίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: στο πλαίσιο του τυπικού γραμματισμού, για διαθεματικές διδακτικές πρακτικές, για ημιτυπικές και άτυπες σχολικές πρακτικές, με διαδραστικούς πίνακες και φορητούς υπολογιστές*. Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ